

Nasza Euro

nr 1/2016 | ISSN 2083-4063

Biuletyn Krajowej
Sieci Obszarów Wiejskich
Województwa Wielkopolskiego

PROW incja

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Instytucja Zarządzająca PROW 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Publikacja opracowana przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej PROW 2014–2020.

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	3
Rozmowa z Wicemarszałkiem Województwa Wielkopolskiego	4
Pracowita wiosna KSOW	6
Kulinarna moc tradycji	9
Dobre praktyki PROW 2007–2013	12

Wydawca:

Samorząd Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34
61-714 Poznań

Opracowanie:

Jednostka Regionalna Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań
tel. 61 626 60 00, faks 61 626 60 04
e-mail: ksow@umww.pl
www.wielkopolskie.ksow.pl, www.prow.umww.pl

Redakcja:

Teksty: Zbigniew Piksa
Korekta: Mariusz Jędryka

Opracowanie graficzne i druk:

S-print 2 Sp. z o.o.
www.s-print.com.pl

Krzysztof Grabowski

Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego

Szanowni Państwo,

Ostatni rok był szczególny dla Polski i dla Województwa Wielkopolskiego ze względu na zamknięcie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013, największego programu pomocowego dla sektora rolno-spożywczego w historii kraju. Przemierzając nasze województwo, stajemy się naocznym świadkiem zmian, jakie zaszły na wielkopolskiej wsi dzięki unijnym funduszom. Powstały obiekty kulturalne i rekreacyjne, boiska i hale sportowe, place zabaw oraz siłownie zewnętrzne. Wiele budynków udało się wyremontować i sprawić, że będą służyły mieszkańcom na lata. Dzięki środkom, które gminy otrzymały na budowę nowych odcinków sieci wodociągowych i kanalizacyjnych poprawił się komfort życia na wsi. Nie można też zapominać o setkach zorganizowanych imprez, integrujących lokalne społeczności, czy szkoleń podnoszących kompetencje i wiedzę.

Wraz z końcem jednego programu, płynnie przystąpiliśmy do realizacji zadań w ramach kolejnej perspektywy budżetowej. Nowe otwarcie to nowe szanse i możliwości, nowe chęci i zapał do pracy, ale również nowe wyzwania i obowiązki. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 oznacza setki milionów euro do wykorzystania

na dalszy rozwój obszarów wiejskich w Wielkopolsce. Ważne jest, abyśmy potrafili po te pieniądze sięgać i spożytkować je w jak najlepszym celu.

Na łamach biuletynu „Nasza euroPROWincja” postaramy się przybliżyć Państwu informacje na temat inicjatyw podejmowanych na rzecz wielkopolskiej wsi dzięki unijnym funduszom. Nie zabraknie relacji z wydarzeń, informacji o planowanych naborach wniosków, przykładów zrealizowanych projektów, a także artykułów promujących zdrową, tradycyjną żywność oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

W tym wydaniu czasopisma znajdą Państwo m.in. krótkie podsumowanie minionych lat, w kontekście przedsięwzięć zrealizowanych w Wielkopolsce w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, dowiedzą się o aktualnych działaniach Samorządu Województwa Wielkopolskiego wspierających rozwój terenów wiejskich, a także o wydarzeniach, organizowanych w pierwszym kwartale tego roku przy współudziale Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Serdecznie zapraszam do lektury.

Rozmowa z Wicemarszałkiem

Krzysztof Grabowski – Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego

Znajdujemy się w początkowym okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Jakie działania wdraża już Samorząd Województwa w ramach nowej perspektywy budżetowej?

– Faktycznie nowa perspektywa budżetowa dopiero nabiera rozpędu. Do ostatnich

miesiący 2015 roku rozliczaliśmy projekty zrealizowane w ramach PROW 2007–2013, aby płynnie przejść do obecnego okresu programowania. Za sprawą pomocy udzielonej lokalnym grupom działania w postaci wsparcia przygotowawczego oraz wsparcia na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji otworzyliśmy nowy rozdział, pt. PROW 2014–2020. Okres przejściowy jest szczególnie trudny dla organizacji pozarządowych, które mają bardzo ograniczone możliwości finansowe. Lokalne Grupy Działania i Lokalne Grupy Rybackie stanęły przed niezwykle ważnym wyzwaniem stworzenia Lokalnych Strategii Rozwoju. Wnioski o wybór strategii były składane do 30 grudnia 2015 roku w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego. 34 złożone wnioski zostały ocenione przez komisję, w skład której wchodził pracownicy Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz niezależni eksperci. W efekcie dofinansowanie otrzyma 29 Lokalnych Grup Działania i 2 Lokalne Grupy Rybackie, z którymi miałem zaszczyt podpisać umowy 17 maja 2016 roku. Łączna kwota wsparcia opiewa na niebagatelną sumę 80 245 455,81 euro.

Tak duża kwota robi wrażenie i z pewnością cieszy mieszkańców Wielkopolski, ale wiąże się też ze sporą odpowiedzialnością zarówno Samorządu Województwa, jak i samych grup. W jaki sposób powstawały strategie i czego one dotyczą?

Lokalna strategia rozwoju to dokument mający wpływ na przyszłe nabory wniosków w całej perspektywie programowej, ogłaszane i rozstrzygane przez Lokalne Grupy Działania i Lokalne Grupy Rybackie. Strategie wskazują najistotniejsze kierunki działań, uwypuklają priorytety, a także określają sposób wykorzystania i rozwinięcia lokalnych zasobów. Dużym

atutem jest fakt, że były one tworzone nie tylko na rzecz lokalnych społeczności, ale też przy ich aktywnym zaangażowaniu. Przygotowując strategie, LGD i LGR zorganizowały spotkania konsultacyjne w wielu miejscowościach, podczas których każdy miał szansę dołożyć swoją cegiełkę do całości koncepcji. Podejście „LEADER”, dobrze znane z poprzedniej perspektywy budżetowej, opiera się na aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich i bazuje na oddolnych inicjatywach, rodzących się na najniższych szczeblach. Przyjęte do dofinansowania Lokalne Strategie Rozwoju zakładają m.in. rozwój turystyki, poprawę infrastruktury drogowej, poprawę bezpieczeństwa, promocję produktu lokalnego, wzmocnienie przedsiębiorczości i przetwórstwa lokalnego, działania na rzecz zachowania dziedzictwa obszaru, zakładanie i rozwijanie działalności gospodarczej w sektorze turystycznym, ale także wyposażenie świetlic, wsparcie młodych ludzi czy wsparcie małych szkół.

Dużo mówi się o tym, że dzięki Programowi Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020 poprawi się stan dróg w najmniejszych miejscowościach. Jakie możliwości pojawiają się w tym zakresie, kto może być beneficjentem i na jakim etapie jest proces przyznawania środków na drogi lokalne?

Jednym z pierwszych działań w nowej perspektywie programowej, dla których Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi stworzyło podstawy prawne, są operacje typu „Budowa lub modernizacja dróg lokalnych”. Gminy, powiaty oraz związki międzygminne i związki powiatów mogą wnioskować o dofinansowanie do 63,63% kosztów kwalifikowalnych, czyli kosztów poniesionych na budowę lub przebudowę dróg gminnych, powiatowych lub wewnętrznych w miejscowościach liczących do 5000 mieszkańców. Maksymalna suma dotacji przypadająca na jednego beneficjenta to 3 miliony złotych. Województwo Wielkopolskie dołożyło wszelkich starań, aby przyszli beneficjenci środków na drogi lokalne, uzyskali jak najlepszą wiedzę na temat wymogów i kryteriów przyznania pomocy. W grudniu 2015 roku w sześciu miejscach województwa odbyły się szkolenia, poświęcone możliwościom aplikowania o środki finansowe na ten właśnie cel. Podczas spotkań szczegółowo omówiono m.in. formularz wniosku o przyznanie pomocy i warunki umowy. Szkolenia cieszyły się dużą frekwencją i stanowiły przygotowanie do naboru wniosków, który zaplanowaliśmy na kwiecień 2016 roku. W wyniku naboru do siedziby samorządu województwa złożonych zostało 355 wniosków. Obecnie finalizowane są prace związane z oceną wniosków o przyznanie pomocy i tworzeniem listy rankingowej.

W oparciu o jakie kryteria oceniane są wnioski:

Kryteria oceny wniosków reguluje rozporządzenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dzielą się one na kryteria krajowe i wojewódzkie. Pierwsze z nich uwzględniają m.in. podstawowe dane makroekonomiczne, takie jak dochód podatkowy czy poziom bezrobocia. Dodatkowe punkty przyznawane są wnioskodawcom w sytuacji, gdy zadanie realizowane jest w ramach partnerstwa, a także gdy operacja prowadzi do połączenia budowanej lub modernizowanej drogi z drogą wyższej kategorii. Osobną grupę stanowią kryteria specyficzne dla danego województwa. Tutaj premiowane są operacje, w ramach których następuje zmiana nawierzchni drogi z gruntowej na asfaltową oraz te, w których projektowana drogą łączy osadę, przysiółek, kolonię lub część miejscowości z wsią lub dwie wsie odrębne terytorialnie.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 przewiduje szerokie spektrum działań i zadań, na które można otrzymać dofinansowanie ze środków unijnych. Wiemy jednak, że Samorząd Województwa realizuje też inne inicjatywy wspierające poprawę warunków bytowych na wsi z własnego budżetu.

– Zgadza się. Jesteśmy w trakcie realizacji dużego samorządowego programu pn. „Wielkopolska Odnowa Wsi 2013–2020”, w ramach którego ogłaszamy konkursy dedykowane jednostkom samorządu terytorialnego oraz organizacjom pozarządowym. Program opiera się na czterech zasadach. Po pierwsze na oddolnej inicjatywie, która angażuje i jednoczy lokalną społeczność, po drugie na partnerstwie rozumianym jako współpraca gmin z sołectwami i organizacjami pozarządowymi. Po trzecie na wolontariacie, czyli nieodpłatnym i dobrowolnym świadczeniu pracy przez mieszkańców na rzecz realizowanego projektu, która może być traktowana jako wymagany wkład własny. Po czwarte wreszcie na wykorzystaniu czynników rozwoju lokalnego, czyli krótko mówiąc potencjału ludzkiego, majątkowego oraz surowcowego.

Do 23 marca 2016 roku gminy mogły składać wnioski o dofinansowanie projektów w ramach VI edycji konkursu „Pięknieje Wielkopolska Wieś”. Jego ideą jest wspieranie inicjatyw oddolnych wypracowanych w sołeckich strategiach odnowy wsi. Dofinansujemy z jednej strony projekty służące poprawie estetyki miejscowości poprzez odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni publicznej, z drugiej zaś operacje prowadzące do zachowania i odtwarzania dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego lub krajobrazowego. Pojedynczy projekt może uzyskać dofinansowanie w kwocie od 10 do 30 tys. zł, przy minimum 30-procentowym wkładzie własnym. W ramach tej edycji konkursu do wielkopolskich gmin trafi łącznie 2,5 miliona złotych. Do poprzedniej edycji zgłoszono aż 289 projektów, spośród których 111 uzyskało dofinansowanie.

Wspomniał Pan, że organizacje pozarządowe też mogą uzyskać dofinansowanie z programu Wielkopolska Odnowa Wsi 2013–2020. Jakiego typu działania umożliwiają uzyskanie pomocy z budżetu województwa?

Samorząd Województwa Wielkopolskiego stara się zachęcić organizacje pozarządowe do włączenia się w działania wspomagające rozwój obszarów wiejskich. Jednym ze sposobów jest ogłaszany cyklicznie otwarty konkurs ofert pn. „Nasza wieś, naszą wspólną sprawą”, który w tym roku doczekał się swojej czwartej edycji. W ramach tego konkursu organizacje prowadzące działalność na terenie województwa wielkopolskiego, zgłaszają oferty na realizację zadania publicznego. Na pojedyncze zadanie przewidzieliśmy możliwość dofinansowania do 10 tys. zł, z kolei cała pula do rozdysponowania wynosi 200 tys. zł. Zakres tematyczny dotowanych zadań jest bardzo różnorodny. Obejmuje m.in. organizację imprez tematycznych promujących charakterystyczne walory sołectwa, niewielkie projekty inwestycyjne z zakresu zagospodarowania przestrzeni publicznej, zakup towarów służących rozwojowi i kultywowaniu folkloru, rękodzieła i zawodów tradycyjnych, wydanie materiałów promujących sołectwo, ale również warsztaty i szkolenia ukierunkowane na tematykę odnowy wsi, opracowania sołeckich strategii rozwoju, czy też możliwości pozyskiwania funduszy.

Podsumowując, można stwierdzić, że dzięki tak szerokim możliwościom, rozwój obszarów wiejskich w Wielkopolsce jest niezagrażony?

Jestem przekonany, że szanse, jakie stwarzają zarówno unijne programy, jak i inicjatywy samorządu województwa, pozwolą w dalszym ciągu poprawiać warunki bytowe mieszkańców wielkopolskich wsi. Nie można jednak zapominać, że właściwe wykorzystanie środków, które mamy do dyspozycji zależy w dużej mierze od zaangażowania i mobilizacji potencjalnych beneficjentów. Uważam, że niezwykle ważna jest współpraca pomiędzy samorządem województwa a lokalnymi grupami działania, które aktywizują swoje lokalne społeczności. Mając tę świadomość, staram się podejmować i wspierać wszelkie inicjatywy, dzięki którym lokalne grupy działania mogą zdobyć niezbędną wiedzę i umiejętności do jak najlepszego wypełniania swojej roli. Cyklicznie organizujemy szkolenia w różnych częściach województwa, edukujące w zakresie możliwości i sposobów aplikowania o środki w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020. Zależy mi, aby korzyści płynące dla wielkopolskiej wsi wraz ze strumieniem dotacji, były odczuwalne dla każdego, pojedynczego mieszkańca. W myśl dewizy „Człowiek jest najważniejszy”, którą kieruję się od lat w swojej pracy zawodowej.

Pracowita wiosna KSOW

Fundusze unijne pomagają wielkopolskiej wsi wejść na wyższy poziom rozwoju, pozwalają zmniejszać dystans względem wysokorozwiniętych regionów Europy Zachodniej. Aby efektywnie aplikować o dotacje, niezbędna jest wiedza i doświadczenie. Z drugiej strony, dokonujący się postęp zasługuje na odpowiednią reklamę. Zrealizowane inwestycje i przedsięwzięcia mogą stanowić cenną inspirację do dalszych działań oraz zachęcać do korzystania z unijnej pomocy tych, którzy do tej pory się na to nie zdecydowali.

Informacja, aktywizacja, integracja, promocja i ewaluacja. Te pięć słów wyraża istotę funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, podmiotu powołanego na szczeblu europejskim, aby wspierać rozwój obszarów wiejskich. Sieć działa niemal w każdym kraju członkowskim i służy wymianie informacji, rozpowszechnianiu dobrych praktyk w zakresie projektów realizowanych na obszarach wiejskich, a także poprzez systematyczną ewaluację, poprawie wdrażania instrumentów rozwojowych.

Pomysł zorganizowania sieci narodził się wraz z początkiem Programu Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2007–2013. W Polsce szesnaście sekretariatów regionalnych oraz Sekretariat Centralny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich przez cały czas trwania programu wspierały jego realizację. Wielkopolski Sekretariat Regionalny przeprowadził dziesiątki szkoleń, uczestniczył w imprezach targowych, zrealizował projekty wyłaniające i aktywizujące liderów w społecznościach wiejskich. Za sprawą zagranicznych wizyt studyjnych, organizowanych dla lokalnych grup działania oraz samorządowców, ułatwiał nawiązywanie kontaktów z partnerami z krajów europejskich.

Mimo, że poprzednia perspektywa budżetowa dobiegła końca, a nowy program stopniowo nabiera rozpędu, Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich nieprzerwanie kontynuuje swoją działalność. Pierwsze trzy miesiące tego roku przyniosły szereg wydarzeń, w które za sprawą sieci włączył się także Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

Z WIZYTĄ W BERLINIE

Stałym punktem w kalendarzu styczniowych imprez, związanych z tematyką wiejską, są berlińskie targi. Impreza nazywa się Zielony Tydzień czyli po niemiecku Grüne Woche. To największe na świecie targi żywności, rolnictwa i ogrodnictwa, organizowane z nastawieniem na promocję produktów regionalnych, ekologicznych i luksusowych. Tego-

roczna edycja zgromadziła 1660 wystawców z 65 państw, przyciągając około 400 tysięcy zwiedzających. Z oficjalnych statystyk wynika, że goście w berlińskich halach targowych wydali łącznie aż 47 milionów euro.

Udział w targach jest doskonałą szansą promocji dla małych przedsiębiorstw branży spożywczej. Dzięki wsparciu organizacyjnemu Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z szansy tej mogli skorzystać także producenci z Wielkopolski. Do wyjazdu zaproszone zostały firmy należące do Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska. Każdy z wystawców zaprezentował swoje specjały, z których słynie w regionie. Wroniecka restauracja „Ratuszowa” przygotowała tradycyjne staropolskie pierogi, natomiast serowar Marek Grądzki z Lwówka przyjechał do Berlina z szeroką paletą kozich serów. Nie zabrakło też smacznych i zdrowych wędlin, uwędzonych w PHU „Tradycyjne Jadło” Beaty Lis oraz naturalnych lodów w kilkunastu wymyślnych smakach, powstałych w Wytwórni Lodów „Miś” na bazie regionalnych, ekologicznych produktów. Swoją sztandarowy produkt – serek wiejski „Cottage Cheese” promowała OSM w Kole, a gospodarstwo agroturystyczne „Naturplon” Rafała Dendka zaprezentowało ekologiczne kasze, mąki oraz przetwory owocowo-warzywne. Osoby odwiedzające wielkopolskie stoisko mogły także poczuć namiastkę regionalnego folkloru, słuchając utworów wykonywanych przez zespół z Kociny z gminy Sośnie. Zakup powierzchni wystawienniczej został sfinansowany z Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014–2020.

Zródło: Archiwum UMWV

PROMUJEMY TURYSTYKĘ WIEJSKĄ

W połowie lutego w jednej z hal Międzynarodowych Targów Poznańskich odbyła się 27. edycja Targów Regionów i Produktów Turystycznych Tour Salon. Przez trzy dni 231 wystawców z 18 krajów świata prezentowało uroki swoich rodzinnych stron, zachęcając do ich odwiedzania. Stoisko wielkopolskie, zorganizowane z inicjatywy Wicemarszałka Krzysztofa Grabowskiego przy współpracy samorządu województwa i LGD Krajna Złotowska, zaprezentowało walory turystyczne Wielkopolski, a zwłaszcza ziemi złotowskiej. Goście odwiedzający stoisko nie mogli narzekać na brak atrakcji. W bogatej ofercie znalazły się m.in. występy artystyczne kapeli ludowej „My Są Tacy” z Krajenki, złotowskich zespołów „KLIMAGIA” i „No to cyk”, a także zespołu folklorystycznego „Krajniacy” z gminy Lipka. Degustację lokalnych potraw, przygotowały koła gospodyń wiejskich z Zakrzewa, Tarnówki i Krzywej Wsi. Pokazy sztuczek koszykarskich zaprezentował Mieszko Włodarczyk, półfinalista telewizyjnego programu „Mam talent!”.

– *Ziemia złotowska dysponuje imponującym potencjałem turystycznym. Na atrakcyjność tego regionu składa się kilka aspektów, przede wszystkim walory przyrodnicze, ale też gościnność i pasja mieszkańców, nie wspominając już o znakomitej kuchni. Warto poznać tę część Wielkopolski i ludzi, którzy są prawdziwym skarbem powiatu złotowskiego* – zachęcał obecny na targach Wicemarszałek Krzysztof Grabowski. Centralna część wielkopolskiego stoiska przeznaczona została na strefę warsztatów, gdzie każdy chętny, pod okiem pani Jolanty Surmy, mógł nauczyć się techniki artystycznego wyplatania sznurków, tzw. makramy. Pani Stanisława Uszak pokazała jak wymyślne formy można nadać woskowi pszczelemu, z kolei pan Walenty Pawłowski zaprezentował tradycyjną metodę produkcji świeczek. Nie zabrakło także pokazów rzeźbiarstwa autorstwa pani Barbary Pikulik i pana Bronisława Suchego, warsztatów garncarskich oraz wystawy produktów z gliny.

Zródło: Archiwum UMWW

Zródło: Archiwum UMWW

Na wielbicieli aktywnej turystyki czekały warsztaty przygotowane przez Złotowski Korpus Ekspedycyjny, a osoby zainteresowane tematyką jeździecką mogły zapoznać się z ofertą klubu jeździeckiego Grodno-Dwór.

Wielkopolskie stoisko, zbudowane na bazie wikliny i żywych kwiatów, podkreślało swoją stylistyką bliski związek z naturą będący atutem terenów wiejskich. W tą koncepcję wpisywał się również kącik zorganizowany przez przedstawicieli lasów państwowych ze złotowskich nadleśnictw, którzy przygotowali dla zwiedzających konkursy poświęcone tematyce leśnej. Tuż obok można było skosztować trzech rodzajów świeżego piwa, uwarzonego w lokalnym browarze „Poziomka”, a nieco dalej do odwiedzenia parku rozrywki „Owadogigant” w Łubnicy, zachęcali jego właściciele. Na stoisku nie zabrakło również propozycji turystycznych z innych stron województwa wielkopolskiego. To za sprawą obecności pani Krystyny Święcickiej, Prezes Wielkopolskiego Towarzystwa Agroturystyki i Turystyki Wiejskiej oraz zaproszonych przez nią właścicieli gospodarstw agroturystycznych.

Zorganizowanie stoiska podczas targów Tour Salon 2016 wynikało z realizacji Planu Operacyjnego Jednostki Regionalnej KSOW na lata 2016–2017.

NAJLEPSI ROLNICY WYRÓŻNIENI

13 marca tego roku w Sali Ziemi MTP odbyła się uroczysta gala, podczas której Wicemarszałek Krzysztof Grabowski nagroził najlepszych rolników z terenu Województwa Wielkopolskiego. Laureaci konkursu, zorganizowanego przez samorząd województwa, otrzymali statuetki Siewcy, dyplomy i nagrody pieniężne. Zostali oni wyłonieni z grona 63 gospodarstw, ocenionych przez kapitułę pod przewodnictwem prof. dr hab. Grzegorza Skrzypczaka z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Wyróżnionych zostało 20 gospodarzy, dziesięciu otrzymało tytuł rolnika roku.

– *Piętnaście lat temu zupełnie inaczej wyglądało wielkopolskie rolnictwo. Nikt z nas wtedy nie myślał, że zajdą takie zmiany, że nasza wieś będzie się tak rozwijała, a wielkopolscy rolnicy będą aż tak gospodarni i przedsiębiorczy, także przy*

Zródło: Archiwum UMWW

wykorzystywaniu unijnych funduszy – podsumował Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego Krzysztof Grabowski, gratulując wszystkim nagrodzonym.

Podczas uroczystej Gali w marcu w Sali Ziemi na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich nagrody otrzymali:

Łukasz Jędrzejak z żoną Wiolettą z Kaliszkowic Ołobockich (gm. Mikstat powiat ostrzeszowski), Arleta Linka z synem Hubertem z miejscowości Dębienko (gm. Stęszew, powiat poznański), Grzegorz Majchrzak z żoną Jolantą z Topoli Małej (gm. Ostrów Wlkp., powiat ostrowski), Maciej Szudrowicz z córką Angeliką z miejscowości Tłukawy (gm. Ryczywół, powiat obornicki), Jacek Grzelak z żoną Emilią miejsc ze Skarszewa (gm. Żelazków, powiat kaliski), Jan Kamiński z żoną Anielą z Kiedrowa (gm. Wągrowiec, powiat wągrowiecki), Marek Michalak z żoną Katarzyną z Goliny Kolonia (gm. Golina, powiat koniński), Grzegorz Krasoń z żoną Agatą z miejscowości Święta (gm. Złotów, powiat złotowski), Hubert Michalski z żoną Agnieszką z miejscowości Mostki (gm. Sompolno, powiat koniński) i Kazimierz Wotzka z żoną Małgorzatą z Pobórki Wielkiej (gm. Białośliwie, powiat pilski).

PIELĘGNUJEMY TRADYCJĘ

Członkostwo w Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich ma charakter otwarty. Co roku do sieci przystępują kolejne zainteresowane podmioty, które angażują się w rozwój obszarów wiejskich, stając się partnerami KSOW. Do grona partnerów należeć mogą m.in. jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, ośrodki badawczo-rozwojowe, przedsiębiorstwa, ale również osoby fizyczne. Partnerstwo

umożliwia wnioskowanie o fundusze unijne na zadania realizujące cele KSOW. Jednym z przykładów takich działań jest projekt pn. „Śniadanie Wielkanocne – wielkopolska tradycja”, który został zrealizowany przez Wielkopolską Izbę Rolniczą w marcu tego roku. W Niedzielę Palmową w hali widowiskowo-sportowej w Kiszkowie do świątecznego stołu zasiadły delegacje samorządu rolniczego z całej Wielkopolski, członkinie Kół Gospodyń Wiejskich i stowarzyszeń działających na terenach wiejskich, parlamentarzyści, samorządowcy oraz przedstawiciele instytucji działających w otoczeniu rolnictwa, w sumie 1200 osób. Wybierając miejsce tegorocznego spotkania organizatorzy nawiązali do 1050 rocznicy Chrztu Polski.

Jedną z atrakcji tego dnia był konkurs na najsmaczniejszy wypiek wielkanocny. Do oceny zgłoszono 46 ciast przygotowanych w większości przez panie z Kół Gospodyń Wiejskich. Wielkanocne baby, serniki, kolorowe mazurki zachwycały swoim smakiem i wyglądem.

W ramach wydarzenia miał także miejsce przegląd tradycyjnych stołów wielkanocnych, udekorowanych zgodnie ze świąteczną symboliką przez gminy, stowarzyszenia i inne podmioty związane ze środowiskiem wiejskim powiatu gnieźnieńskiego. Na stołach królowały tradycyjne potrawy wielkanocne. Nie zabrakło staropolskiego żuru z białą kiebasą, faszerek, jaj, wędlin, paszтетów oraz chrzanu. Świątecznego nastroju dodawały ręcznie przygotowane dekoracje – kompozycje z gałązek wierzby, bukszpanu oraz pisanek.

Spotkanie służyło przede wszystkim kultywowaniu wielkanocnych tradycji, ale również integracji środowiska rolniczego, stwarzając okazję do nawiązania bliższej współpracy między uczestnikami oraz wymiany poglądów i doświadczeń.

Kulinarna moc tradycji

W dzisiejszym, zglobalizowanym świecie dominuje tendencja do ujednolicania potrzeb konsumentów. Mówi się o tak zwanej amerykańskiej kulturze, co w jednym z aspektów objawia się bezkrytycznym przyjmowaniem amerykańskich wzorców kulinarnych. Na całym świecie można zjeść hamburgera, hot-doga, czy też frytki, ale dieta oparta o te produkty ma negatywny wpływ na nasze zdrowie. Między innymi z tego względu warto szukać i poznawać lokalne smaki, dać się zachwycić kaczką pieczoną z jabłkami, kiszonym szparagiem, czy rogalcem świętomarcińskim.

Tradycje kulinarne stanowią istotny element tożsamości kulturowej regionu. Niektóre potrawy nierozdzielnie wiążą się z danym miejscem, a ich receptury przekazywane są od pokoleń. Każdy region, w tym również Wielkopolska, może poszczycić się swoją charakterystyczną kuchnią, opartą o lokalnie dostępne składniki i wynikającą z wielowiekowych doświadczeń kulinarnych. Od jakiegoś czasu restauratorzy i producenci żywności dostrzegli w tym szansę na biznesowy sukces. Wytwarzanie zdrowej i tradycyjnej żywności, na podstawie lokalnych składników, odbywa się przede wszystkim w małych przedsiębiorstwach, czy wręcz w gospodarstwach, którym trudno zaistnieć na rynku, w wymiarze krajowym, a tym bardziej globalnym. Między innymi z potrzeby pomocy takim podmiotom zrodził się projekt pn. Europejska Sieć Regionalnego Dziedzictwa Kulinarne, do której należą obecnie 44 regiony z 13 europejskich państw, w tym 10 z Polski. Wielkopolska również jest jej częścią.

JAK TO SIĘ ZACZEŁO?

W 1994 roku władze lokalne duńskiego Bornholmu oraz szwedzkiej, Południowo-Wschodniej Skanii w ramach trwającej już od paru lat współpracy partnerskiej, zaczęły rozwijać kooperację pomiędzy producentami żywności obu obszarów. W 1995 roku zrodził się pomysł, aby specjalnie oznakować produkowaną żywność i pozwolić wytwórcom na wykorzystanie tych oznakowań w celach marketingowych. Na efekty nie trzeba było długo czekać. Współpraca transgraniczna obu regionów zacieśniała się, poprawiały się wyniki finansowe zaangażowanych w nią przedsiębiorstw, a o lokalnych specjach zrobiło się gło-

śno nie tylko w Szwecji i w Danii. Z czasem zaczęło przybywać partnerów chętnych do współpracy. Do projektu dołączyła niemiecka wyspa Rugia oraz polskie Świnoujście. W 1997 roku inicjatywa uzyskała poparcie Komisji Europejskiej, w konsekwencji czego sieć zaczęła nabierać coraz bardziej międzynarodowego charakteru. Wielkopolska dołączyła do tego grona w 2008 roku. W chwili obecnej sieć skupia 1457 podmiotów, działających w 44 regionach z 13 krajów.

ROLA SIECI

Podstawowym celem istnienia Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne jest ułatwienie konsumentom i turystom odnalezienia miejsc, w których produkuje się i sprzedaje tradycyjną żywność regionalną. W pierwszej kolejności korzystają na tym poszczególne podmioty, należące do sieci. Dzięki zaangażowaniu we wspólny projekt, mogą liczyć na poprawę rozpoznawalności swojej marki i zwiększenie zbytu oferowanych przez siebie produktów. Korzyści z członkostwa wiążą się m.in. z działaniami promocyjnymi, koordynowanymi na szczeblu regionalnym i europejskim, których zasięg zdecydowanie przekracza indywidualne możliwości marketingowe pojedynczych członków sieci. Istotnym elementem jest tutaj wspólne logo, pojawiające się na wszystkich opakowaniach produktów sprzedawanych przez przedsiębiorstwa zrzeszone w sieci, jak również w obiektach gastronomicznych, objętych projektem.

Zródło: Archiwum UMWW

SIEĆ DZIEDZICTWA KULINARNEGO

W szerszym kontekście rola sieci sprowadza się do promowania zdrowego stylu życia i tradycyjnych smaków, ukrytych w regionalnych wiktuałach. Domeną żywności wytwarzanej w oparciu o regionalne tradycje jest fakt, że w procesie produkcji unika się stosowania sztucznych barwników i konserwantów. Wszystko w zgodzie z naturą i proekologicznie. Propagowanie właściwych wzorców żywieniowych koordynatorzy projektu realizują poprzez publikowanie na stronie internetowej www.culinary-heritage.com, przepisów kulinarnych na potrawy przyrządzane według dawnych, sprawdzonych receptur przez członków Sieci Dziedzictwa Kulinarne. Znajdziemy tam przepisy na przeróżne specjały i dowiemy się z jakiej części Europy pochodzą oraz gdzie dokładnie możemy ich skosztować.

Partycypacja w projekcie oznacza także profity dla całego regionu. Dziedzictwo kulinarne stanowi jeden z obszarów, pozwalających na wyróżnienie się i zbudowanie potencjału turystycznego regionu. Charakterystyczne smaki są czymś co przyciąga turystów, powoduje, że chcą wracać w dane miejsce. Doskonale sprawdza się to na przykładzie Wielkopolski, która aktywnie rozwija swoją działalność w obrębie sieci.

WIELKOPOLSKA SILNA KULINARNIE

Historia członkostwa naszego województwa w Sieci Dziedzictwa Kulinarne liczy sobie już osiem lat. W tym czasie do projektu, koordynowanego przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego, przystąpiło 115 podmiotów sektora rolno-spożywczego. Wśród nich znajdują się gospodarstwa rolne, gospodarstwa agroturystyczne, zakłady przetwórstwa żywności, sklepy i restauracje. Pod szyldem Dziedzictwo Kulinarne Wielkopolska oferują produkty najwyższej jakości, wytwarzane z płodów wielkopolskiej ziemi, przy zastosowaniu przepisów dobrze znanych naszym babciom i dziadkom.

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba członków sieci	9	21	32	47	74	100	115

Dzięki uczestnictwu w sieci każde przedsiębiorstwo, poza prawem używania wspólnego logo, może liczyć na działania promocyjne podejmowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Jedną z form promocji jest umieszczenie na liście członków Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska, publikowanej na stronie internetowej województwa: www.umwww.pl oraz dodanie do in-

ternetowej bazy podmiotów należących do Europejskiej Sieci Dziedzictwa Kulinarne, dostępnej pod adresem: www.culinary-heritage.com. Można powiedzieć, że jest to okienko na świat dla małych firm. Ich oferta staje się dostępna dla szerokiego grona odbiorców z całej Europy.

Istotną rolę w promowaniu firm zrzeszonych w sieci odgrywają imprezy organizowane przez Samorząd Województwa lub odbywające się z udziałem przedstawicieli województwa. Szereg wydarzeń o charakterze rolniczym, bądź związanych z obszarami wiejskimi, zarówno w Polsce, jak i poza granicami kraju, sprzyja prezentacji regionalnego dziedzictwa kulinarnego. Przedsiębiorstwa są zapraszane do zaprezentowania swoich produktów i współorganizacji stoisk targowych przygotowywanych przez Województwo Wielkopolskie w Berlinie (Grüne Woche), w Kielcach (Agro-travel), w Poznaniu (Smaki Regionów), jak również podczas dożynek prezydenckich w Spale.

Zródło: Archiwum UMWW

Poza wymienionymi atutami wynikającymi z przynależności do Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska, warto wspomnieć również o innych, niemniej ważnych konsekwencjach. Udział w projekcie daje bowiem możliwość zamieszczania bezpłatnych reklam w materiałach publi-

SIEĆ DZIEDZICTWA KULINARNEGO

Zródło: Archiwum UMWW

kowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. W ubiegłym roku powstał katalog, w całości poświęcony członkom sieci, stanowiący swego rodzaju kompendium wielkopolskiego dziedzictwa kulinarnego.

Jeszcze innym przykładem działań marketingowych podejmowanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego na rzecz firm należących do sieci, jest promocja w mediach społecznościowych, m.in. za pośrednictwem prowadzonego profilu na Facebooku o nazwie „Sieć Dziedzictwa Kulinarnego Wielkopolska”.

Od pięciu lat Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego organizuje Forum Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Wielkopolska, stwarzające wszystkim podmiotom zaangażowanym w ten projekt okazję do wymiany doświadczeń i poglądów oraz dyskusji nad przyszłym kształtem sieci. Program spotkań każdorazowo obejmuje blok wykładowy, w czasie którego eksperci z dziedziny marketingu udzielają praktycznych porad odnośnie promocji produktów spożywczych, czy też turystyki na obszarach wiejskich. Forum stanowi również jedną z okazji do uroczystego przyjęcia nowych członków. Certyfikaty przynależności są wręcza-

ne przez Wicemarszałka Województwa Wielkopolskiego Krzysztofa Grabowskiego, gospodarza uroczystości.

– *Formuła projektu jest otwarta i zakłada możliwość przyjmowania kolejnych podmiotów, chcących włączyć się we wspólne dzieło promocji naszego pięknego regionu. Wielkopolska może poszczycić się bogatymi tradycjami kulinarnymi i potrawami unikalnymi w skali Europy – przekonuje Wicemarszałek Krzysztof Grabowski. Wszystkich zainteresowanych serdecznie zachęcamy do składania wniosków o członkostwo za pośrednictwem Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.*

Przykład Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Wielkopolska pokazuje, że sukces w branży spożywczej nie zawsze musi wynikać z innowacji, postępu technologicznego i produkcji na masową skalę. Dobry produkt może powstać również w tradycyjnych warunkach na bazie dobrze znanych, choć często zapomnianych przepisów. Walory smakowe i zdrowotne tak wytworzonej żywności są dla konsumentów nie do przecenienia. Pozwólmy zachwycić się smakami naszego regionu. Naprawdę warto!

Dobre praktyki PROW 2007–2013

Ponad 1,1 miliarda złotych wypłacono beneficjentom na rozwój obszarów wiejskich w województwie wielkopolskim w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013. Samorząd Województwa Wielkopolskiego za pośrednictwem Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWW wdrażał działania w ramach trzech z czterech osi priorytetowych:

Oś 1: Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego

Oś 3: Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej

Oś 4: Leader

POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI SEKTORA ROLNEGO I LEŚNEGO

Działania realizowane w ramach pierwszej osi obejmowały wielomilionowe inwestycje, skierowane na ułatwienie gospodarowania na obszarach wiejskich poprzez scalanie gruntów oraz regulację stosunków wodnych w celu poprawy jakości gleby, zwiększenia retencji wodnej i lepszej ochrony użytków rolnych przed powodzią. Środki w ramach schematu I – Scalanie gruntów, przeznaczone były starostwom powiatowym. Z szansy ich uzyskania skorzystały Starostwo Pleszewskie i Starostwo Kaliskie, otrzymując łącznie 4 932 521,22 zł. Beneficjentem Schematu II – Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi był z kolei Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, który zrealizował 65 operacji w różnych częściach województwa przy łącznym dofinansowaniu w kwocie 245 538 226,05 zł.

Przykładem takiej operacji jest modernizacja prawostronnych wałów rzeki Warty na odcinku Konin – Koło. Inwestycja miała na celu wzmocnienie a następnie uszczelnienie wałów przeciwpowodziowych, znajdujących się na terenach leżących w dolinie rzeki. Podczas powodzi w 2010 roku, okazało się, że stabilność tych wałów pozostawiała wiele do życzenia. Kwota dofinansowania inwestycji wyniosła ponad 10 mln. zł. Realizacje projektów w ramach Schematu II pozwoliły uregulować stosunki wodne, a w konsekwencji – poprawić jakość gleby, zwiększyć retencję wodną oraz wzmocnić ochronę użytków rolnych przed powodzią.

Oś 1. Działanie: „Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa” – efekty rzeczowe

Zakres operacji		Jednostki	Efekty rzeczowe inwestycji	Budowa		Całkowita wartość inwestycji (PLN)
				Środki publiczne (kwalifikowalne) [zł]		
				EFROW	Ogółem	
Melioracje podstawowe	Budowle piętrzące, budowle upustowe, stopnie wodne oraz obiekty służące do ujmowania wód	szt.	78	31 063 188,00	41 622 092,79	50 093 909,85
	Wały przeciwpowodziowe	ha	90,241	30 236 533,27	40 315 377,71	49 540 125,10
	Kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego oraz układu poziomego koryta cieku naturalnego, wykraczające poza działania związane z utrzymaniem wód	ha	124,087	26 120 605,80	33 312 502,41	44 150 835,17
Melioracje szcze-gółow	Sieć drenarska	km	163,689	1 505 657,90	2 007 543,87	2 493 860,41
	Pierwsze zagospodarowanie zmeliorowanych łąk i pastwisk	ha	46,2	253 944,89	338 593,19	506 475,07
Remont						
Melioracje podstawowe	Budowle piętrzące, budowle upustowe, stopnie wodne oraz obiekty służące do ujmowania wód	szt.	7	5 633 057,40	7 510 894,64	9 217 827,58
	Stacje pomp z wyjątkiem stacji wykorzystywanych do nawodnień ciśnieniowych	szt.	19	22 866 856,71	30 489 142,32	37 526 745,24

JAKOŚĆ ŻYCIA NA OBSZARACH WIEJSKICH I RÓŻNICOWANIE GOSPODARKI WIEJSKIEJ

Dzięki PROW 2007–2013 na obszarach wiejskich poprawiła się infrastruktura techniczna. W ramach działania osi 3 „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” powstało ponad 2 tysiące kilometrów sieci kanalizacyjnych i wodociągowych. Zwiększyła się dostępność szerokopasmowego Internetu, zbudowano lub zmodernizowano i wyposażono kilkanaście targowisk. Dofinansowane zostały również inwestycje prowadzące do wytwarzania i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych. W ramach tego działania gminy, związki międzygminne oraz jednostki gminne złożyły 494 wnioski i podpisały 405 umów, uzyskując łącznie 470 841 469,16 zł, czyli blisko połowę środków rozdysponowanych przez Samorząd Województwa w ramach PROW 2007–2013.

Przykładem projektu zrealizowanego w ramach tego działania jest „Przebudowa targowiska stałego przy ul. Sportowej w Ostrzeszowie”. Inwestycja przyczyniła się

PODSUMOWANIE PROW 2007–2013

do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i pozwoliła skrócić drogę od producenta do klienta. Kwota pomocy na tę operację wyniosła ponad 472 tys. zł. Dzięki wsparciu Unii Europejskiej w Margoninie rozbudowano sieć kanalizacji sanitarnej na linii Lipiny-Margońska Wieś. Gmina uzyskała na ten cel wsparcie w kwocie ponad 1,6 mln zł.

Oś 3. Działanie: „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” – efekty rzeczowe

Zakres pomocy		Rezultaty	
Infrastruktura śródowniskowa / Energia	Gospodarka wodno-ściekowa (zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemy kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej)		
	Liczba kilometrów wybudowanych sieci w wyniku realizacji programu z wyłączeniem przyłączy	Wodociągowych	738,56
		Kanalizacyjnych sieciowych	1497,16
	Łącznie		2 235,72
	Liczba wykonanych kanalizacji zagrodowych		2785
	Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków		290
	Tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych		
Ilość odpadów komunalnych objętych systemami stworzonymi w wyniku realizacji projektów w ramach programu (w tonach)	Odpady zbierane	84 092,61	
	Odpady segregowane	774,10	
	Odpady wywożone	11 897,21	
Targowiska stałe	Liczba targowisk	Nowopowstałych	7
		Zmodernizowanych	11

Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wielkopolskiej wsi stanowiło istotę operacji realizowanych w ramach drugiego z działań osi 3 „Odnowa i rozwój wsi”. Środki, trafiające do gmin, parafii i organizacji pożytku publicznego, wykorzystano na budowę i renowację obiektów sportowych, świetlic wiejskich, kompleksów rekreacyjnych, zagospodarowanie terenu i remont obiektów sakralnych. Łącznie beneficjenci w ramach tego działania złożyli blisko tysiąc wniosków, podpisując 778 umów na łączną kwotę prawie 200 milionów złotych.

Jednym z beneficjentów, który zrealizował swój projekt dzięki wsparciu z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich jest gmina Grzegorzew w powiecie kolskim. Inwestycja dotyczyła budowy centrum rekreacyjnego wsi Barłogi. W ramach prac, na które gmina otrzymała ponad 250 tys. zł, dokonano utwardzenia kostką brukową placu o powierzchni 3 000 m², wykonano jego odwodnienie i zamontowano ławki oraz kosze. Teren upiększają kompozycje zieleni w klombach.

W Osieku nad Notecią powstał piękny kompleks sportowo-rekreacyjny, składający się między innymi z boiska wielofunkcyjnego, umożliwiającego dzieciom i dorosłym aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu. Gmina Wyrzysk otrzymała 400 tys. zł na realizację tego zadania.

Z nowego boiska mogą korzystać również uczniowie szkoły podstawowej w Nowym Nakwasinie w gminie Koźminek. Dzięki uzyskanej pomocy w wysokości 459 235,86 zł udało się zagospodarować teren wokół szkoły, w tym pobudować boisko wielofunkcyjne.

Oś 3. Działanie: „Odnowa i rozwój wsi” – projekty zrealizowane

Typ operacji	Efekty rzeczowe realizacji operacji	Osiągnięta wartość	Wartość całkowita inwestycji (PLN)
Infrastruktura publiczna	Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyposażonych budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, w tym świetlic, domów kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków	664 szt.	221 228 302,24
	Liczba ukształtowanych obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne	117 szt.	28 650 764,62
Zaspokajanie potrzeb społecznych w zakresie turystyki	Wybudowane ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne	58,82 km	14 328 147,73
Zaspokajanie potrzeb społecznych w zakresie sportu i rekreacji	Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyposażonych obiektów małej architektury	174 szt.	13 639 617,86
	Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyremontowanych obiektów sportowych, placów zabaw, miejsc rekreacji, przeznaczonych do użytku publicznego	258 szt.	50 051 394,34
	Urządzone tereny zielone, parki i inne miejsca wypoczynku	29 szt.	9 567 989,61
	Liczba zagospodarowanych zbiorników i cieków wodnych w celu rekreacji lub poprawy estetyki miejscowości	12 szt.	3 536 771,01
Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Liczba zrewitalizowanych budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne	22 szt.	8 100 889,14
	Liczba odnowionych elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków	60 szt.	18 045 403,29

LEADER

PROW 2007–2013 przyczynił się do aktywizacji lokalnych społeczności. Z ich inicjatywy powstało 31 Lokalnych Grup Działania, realizujących założenia osi 4 „Leader”. Opracowane przez nie, a następnie wdrażane Lokalne Strategie Rozwoju objęły swoim zasięgiem około 90% obszaru województwa. Do głównych zadań Lidera należało zbudowanie kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców, kreowanie nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, a także polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami oraz stworzenie możliwości do poprawy warunków życia i pracy na obszarach realizacji LSR.

W ramach osi 4 „Leader” Lokalne Grupy Działania otrzymały środki na realizację trzech typów działań:

1. Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja
2. Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju
3. Wdrażanie projektów współpracy

PODSUMOWANIE PROW 2007–2013

Działanie Funkcjonowanie LGD „nabywanie umiejętności i aktywizacja”, miało na celu zapewnienie sprawnej i efektywnej pracy lokalnych grup działania. W ramach zadań objętych dofinansowaniem położono nacisk na doskonalenie zawodowe osób uczestniczących w realizacji lokalnych strategii rozwoju, skutkujące lepszym wykorzystaniem potencjału obszarów wiejskich. Lokalne Grupy Działania prowadziły badania, organizowały szkolenia, brały udział w wydarzeniach o charakterze promocyjnym, wspierały proces wyłaniania lokalnych liderów, ale również animowały lokalne społeczności poprzez urządzenie konkursów, pokazów, czy zawodów. Na funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizację przeznaczono łącznie 48 398 601,25 zł.

80% budżetu wszystkich LGD przypadło na działania „Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju”. Każda z grup opracowała swoją własną strategię, której realizacja miała na celu poprawę jakości życia na obszarach wiejskich. Lokalne Grupy Działania wybierały projekty w ramach środków przyznanych na realizację strategii. Przyszli beneficjenci zgłaszali swoje wnioski m.in. w zakresie tzw. „małych projektów” oraz „Odnowy i rozwoju wsi”.

Os 4. Działanie: Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – „Małe projekty”

Zakres operacji	Liczba zrealizowanych operacji	Wartość całkowita inwestycji (PLN)
Organizacja szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym	180	3 614 970,15
Organizacja imprez kulturalnych, promocyjnych, rekreacyjnych lub sportowych związanych z promocją lokalnych walorów	463	10 420 906,37
Promocja lokalnej twórczości kulturalnej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa	197	474 884,04
Remont lub wyposażenie świetlic wiejskich	467	13 685 184,47
Utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych tematycznie z ofertą turystyczną obszaru objętego LSR, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych i promocyjnych dotyczących obszaru objętego LSR	140	3 626 877,01
Budowa, odbudowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz wyposażanie obiektów pełniących funkcje turystyczne i rekreacyjne, z wyłączeniem hoteli, moteli, pensjonatów oraz bazy gastronomicznej	619	22 746 989,22
Kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów / Kultywowanie języka regionalnego i gwary / Kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła	136	3 070 314,45

Z pomocy udzielanej na „małe projekty” mogły korzystać pełnoletnie osoby fizyczne, będące obywatelami państwa członkowskiego UE i zamieszkujące na obszarze objętym LSR oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące działalność na obszarze objętym LSR. Dofinansowane operacje dotyczyły zarówno projektów inwestycyjnych, jak i tzw. projektów miękkich, obejmujących np.

organizację szkoleń, imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, promocję i organizację lokalnej wytwórczości, działania związane z rozwojem lokalnej turystyki, przedsięwzięcia prowadzące do zachowania dziedzictwa krajobrazowego, historycznego oraz wiele innych. Do Samorządu Województwa wpłynęły w sumie 4 704 wnioski, na skutek ich oceny zawarto 2700 umów na kwotę około 47 milionów złotych.

Przykładem „małego projektu” w ramach PROW 2007–2013, który dał mieszkańcom wsi okno na świat jest utworzenie w Wyszynach w gminie Budzyń, w powiecie chodzieskim sali komputerowej z dostępem do Internetu. Zakupiono sprzęt komputerowy z oprogramowaniem, urządzenia multimedialne oraz meble biurowe. Sala komputerowa w wiejskim domu kultury zapewniła mieszkańcom darmowy dostęp do zasobów Internetu, a na jej otwarciu przed komputerami zasiedli obok siebie młodszy i starsi mieszkańcy wsi.

Ciekawym sportowym projektem była organizacja Zimowego Biegu Trzech Jezior w miejscowości Gołębki w Gminie Trzemeszno. Wydarzenie promowało aktywność sportową wśród mieszkańców wsi i zaproszonych gości. Trasa została tak zaprojektowana, aby zarówno biegacze, jak i kibicujący mieli możliwość podziwiania malowniczej okolicy kompleksu leśnego wokół trzech jezior: Przedwiośnie, Wieśniate oraz Łomno.

Źródło: Archiwum UMWW

PODSUMOWANIE PROW 2007–2013

Pośród wielu „małych projektów” znalazły się i takie, dzięki którym skorzystały lokalne zespoły muzyczne. Dla przykładu w powiecie nowotomyskim zakupiono nowe instrumenty oraz stroje dla Zespołu „Dęta 7” działającego przy Gminnym Ośrodku Kultury w Opalenicy. Natomiast w Brzezinach w powiecie kaliskim o środki unijne skutecznie aplikowała Ochotnicza Straż Pożarna. Dzięki temu Orkiestra Dęta działająca od 1985 roku, najpierw jako orkiestra przykościelna, a później pod opieką Ochotniczej Straży Pożarnej, otrzymała nowe instrumenty – flet, tubę, saksofon altowy, saksofon tenorowy, waltornię, trąbkę, saksofon tenorowy oraz puzon. Dzięki takim projektom zespoły muzyczne przyciągają dzieci i młodzież i promowana jest tradycyjna sztuka muzyki dętej. Dla młodych ludzi udział w zajęciach muzycznych jest ciekawą, wartościową formą spędzania wolnego czasu.

Łączna kwota dotacji przyznanych w województwie wielkopolskim na „Odnowę i rozwój wsi” w ramach osi 4 Leader wyniosła ponad 120 mln zł.

Lokalne Grupy Działania uzyskały także środki na wdrażanie projektów współpracy. Ich ideą było stworzenie możliwości wymiany doświadczeń z innymi partnerami krajowymi i zagranicznymi, w ramach wspólnych przedsięwzięć. Przykładem takiego partnerstwa może być wspólny projekt LGD Wrota Wielkopolski oraz Ostrzeszowskiej Lokalnej Grupy Działania pn. Rowerowa Pętla Południowej Wielkopolski. Wytyczony szlak rowerowy obejmuje teren 2 powiatów i przebiega przez 14 gmin. W ramach operacji zamontowano 14 tablic, przygotowano stronę internetową z informacjami na temat szlaku oraz opracowano i wydano foldery i mapy promujące projekt. Przedsięwzięcie zostało dofinansowane kwotą blisko 150 tys. zł.

Zródło: Archiwum UMWW

Zródło: Archiwum OIGD

Zródło: Archiwum OIGD

„Odnowa i rozwój wsi” w ramach Lidera, analogicznie jak w przypadku osi 3, objęła głównie projekty związane z budową bądź renowacją obiektów sportowych, świetlic wiejskich, zagospodarowaniem terenu i centrów miejscowości. Były też projekty związane z odnowieniem szlaków pieszych i małej architektury. W ograniczonym zakresie, projekty mogły dotyczyć również zabytków sakralnych. O pomoc finansową wnioskowały gminy, jednostki kultury, związki wyznaniowe i parafie oraz organizacje pożytku publicznego

Dzięki środkom pochodzącym z unijnej dotacji udało się m.in. zagospodarować teren „Ryga” w miejscowości Suchy Las, zbudować place zabaw w miejscowościach Niegolewo i Sielinko w Gminie Opalenica, czy też doprowadzić do rozbudowy i Przebudowy Świetlicy Wiejskiej w Brzozie.

Przedstawione podsumowanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 pokazuje z jednej strony skalę postępu jaki dokonał się na wsi dzięki wsparciu unijnemu, ale z drugiej uświadamia, że jest to proces otwarty, który wymaga kontynuacji. Doświadczenia zdobyte w poprzedniej perspektywie budżetowej stanowią cenne źródło, z którego korzystać będą przyszli beneficjenci PROW 2014–2020, a także Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

**Jednostka Regionalna Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego**

al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań
tel. 61 626 60 00, faks 61 626 60 04
e-mail: ksow@umww.pl

www.wielkopolskie.ksow.pl | www.prow.umww.pl

Publikacja bezpłatna

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Instytucja Zarządzająca PROW 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Publikacja opracowana przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej PROW 2014–2020.